

ČO BY MAL VEDIET GRAFOLÓG O PÍSMOZNALECTVE

Inšpirovaná príspevkom kolegu J. Mateja v čísle 23 a 24, rozhodla som sa podať grafológom krátku informáciu o písmostnalectve. Je to z dôvodu, že na mnohých z nich sa obracajú ľudia, ktorí potrebujú urobiť znaleckú expertízu písma, mýliac si grafológa a písmostnalca. Nie je to nič neobvyklé a stáva sa to aj sudcom. Grafológ však by mal také informácie o písmostnalectve, ktoré mu umožnia zorientovať prípadného žiadateľa, uviesť ho do problematiky, prípadne mu i poradiť, čo bude k znaleckej expertíze potrebovať. Cieľom tohto príspevku teda nie je výuka písmostnalectva.

Písmostnalectvo je znalecký odbor zapísaný v zozname Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a delí sa na odvetvia ručného a strojového písma. Nás bude zaujímať ručné písmo.

Grafológia aj písmostnalectvo (ručné písmo) sa zaoberajú písmom, ktoré človek vytvoril rukou. To je pre ne spoločné, tak ako aj niektoré analytické postupy. Rôzny je však cieľ skúmania. Grafológia skúma ľudské písmo s cieľom zistiť, aký je človek, ktorý ho písal, teda grafológa zaujíma predovšetkým osobnosť pisateľa. Písmostnalectvo skúma písmo predovšetkým s cieľom zistiť, kto ho písal, teda písmostnalectvo zaujíma identita pisateľa.

Rozdiel je tiež v predmete skúmania, teda v písme samotnom. Grafológ analyzuje väčšinou písmo prirodzené – spontánne. Pokiaľ takým nie je, došlo k neúmyselnej zmene vplyvom vonkajších alebo vnútorných podmienok pisateľa (napr. nerovnosť podložky, skrehnuté ruky a pod.). Písmostnalec skúma často písmo nespontánne, neprirodzené, ktoré môže byť takým úmyselne, v snahe zakryť identitu skutočného pisateľa. Častým predmetom písmostnaleckej expertízy sú písma patologické – hlavne starých a veľmi chorých ľudí.

Tiež postupnosť použitých metód je rozdielna. Veľmi zjednodušene to možno ukázať na hlavných metódach, ktoré oba odbory používajú – kým grafológ písmo analyzuje a následne syntetizuje, písmostnalec po analýze komparuje a až na základe výsledkov komparácie sporného a porovnávacieho písma robí syntézu.

Nasledujúca časť môjho príspevku bude zameraná viac prakticky.

Človeku, ktorý potrebuje písmostnalecký posudok, treba v prvom rade poradiť, kde získa kontakt na niektorého súdneho znalca. Možné to je za mierny poplatok buď na každom krajskom súde alebo bezplatne prostredníctvom internetu na webovskej stránke Ministerstva spravodlivosti SR. Tak má istotu, že znalec, ktorého si vybral, je naozaj súdnym znalcom a je oprávnený robiť znalecké expertízy.

Znalcovi, pre ktorého sa dotýčný človek rozhodol a ktorý súhlasil s vyhotovením znaleckej expertízy, treba odovzdať originály sporných dokumentov a listín, podpisom a pod.) – teda tých, o ktorých je pochybnosť, že písmo alebo podpisy na nich sú pravé. Grafológom určite nemusím vysvetľovať, prečo to musia byť originálne vyhotovené podpisy a originálne vyhotovené písmo a že ich nemôže úplne adekvátne nahradiť ani notárom overená fotokópia. Na tomto mieste si dovoľím poznámku: Nie každý podpis, ktorý „vyzerá úplne ináč“ musí byť nepravý a nie každý podpis, ktorý „vyzerá úplne rovnako“ musí byť pravý.

Znalec teda má k dispozícii originál sporného podpisu alebo písma a bude potrebovať materiál na komparáciu – porovnanie. Materiál na porovnanie sú také písomnosti (ukážky podpisov, písma), ktoré sú nesporne pravé a bezpochyby patria dotýčnému človeku – tomu, ktorého písmo alebo podpis je spochybnený. Nie je možné na tomto mieste povedať presne, koľko a akých podpisov alebo ukážok písma bude znalec potrebovať. Je to veľmi individuálne, záleží to hlavne od kvality a rozsahu sporného materiálu. Platí princíp, čím horší sporný materiál (napr. písmo veľmi chorých alebo starých ľudí, paraľy, číslice, krátke texty, paličkové písmo) tým bude potrebné väčšie množstvo porovnávacieho materiálu. Azda netreba zdôrazňovať, že aj porovnávací materiál musí byť dodaný v originálnom vyhotovení. Väčšinou je známy dátum, kedy sporný materiál vznikol a je veľmi dobre – ak je to možné, keď porovnávací materiál je z toho istého obdobia, t. j. krátko pred a po tomto období. Niekedy znalec z rôznych dôvodov potrebuje urobiť aj skúšku písma alebo pod-

pisu osoby, ktorá je pisateľom porovnávacieho materiálu. Táto problematika bola predmetom príspevku v predchádzajúcich dvoch číslach nášho časopisu a preto sa ňou nebudem osobitne zaoberať.

Ideálne je, ak je sporný materiál kvalitný, má dostatočný rozsah, existuje dostatok kvalitného porovnávacieho materiálu a všetko čo je k expertíze potrebné. Vtedy môže znalec urobiť jednoznačný záver. Takéto ideálne podmienky však nenastanú vždy a potom znalec nezíska všetky potrebné dôkazy, aby mohol s jednoznačnou určitosťou identifikovať pisateľa. Vtedy je záver znaleckej expertízy na úrovni pravdepodobnosti. Miera tejto pravdepodobnosti môže byť vyššia alebo nižšia podľa toho, koľko dôkazov pre identifikáciu pisateľa bolo možné v písme alebo podpise zachytiť. Ak teda znalec urobí pravdepodobný záver, nie je to preto, že si „chcel nechať zadné dvierka“, ale preto, že sporný a porovnávací materiál mu neposkytol dostatok dôkazov k jednoznačnej identifikácii.

Výsledok znaleckého skúmania znalec spracuje do písomnej formy, podpíše, zviaže, opatrí pečiatkami so štátnym znakom a takýto znalecký posudok môže žiadateľ použiť ako listinný dôkaz v súdnom spore.

(Pozn.: Autorka je od roku 1994 súdna znalkyňa v odbore Písmoznalectvo, odvetvie ručné písmo, zapísaná v zozname Krajského súdu, Bratislava.)

L'uba Miková